

22 Φεβρουαρίου 2016

Τελώνης και Φαρισαίος: Όταν αλλάζει η φύση των πραγμάτων

Ορθοδοξία / Πατερική Θεολογία

Άγιος Βασίλειος Σελευκείας

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/24fc3L1>]

Ας δούμε τώρα τον Τελώνη. Πού άραγε προσεύχεται κρυμμένος;

Βρισκόταν μακριά και δεν τολμούσε να κοιτάξει ψηλά, διότι η συναίσθηση των αμαρτημάτων του αφείρεσε το θάρρος να μπει μέσα. Η ανάμνηση των πράξεων εμπόδιζε το βλέμμα του. Κτυπώντας το στήθος, απ' την καρδιά του έβγαине βαρύς αναστεναγμός, τιμωρώντας τον εαυτόν του μπροστά στον δικαστή· με θρήνους προκαλούσε πόνο στη ψυχή, κτυπώντας με το χέρι την καρδιά γινόταν δήμιος του εαυτού του· έβγαζε φωνή καταδίκου που μαστιγώνεται, «ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ». Πράξεις αγαθές δεν έχω να με υποστηρίξουν· από παντού με πληγώνουν οι αμαρτίες μου· με περικυκλώνουν κύματα αδικημάτων· βλέπω το πέλαγος των κακών μου. Ποιός θα θεραπεύσει τις συμφορές μου; Πού να πάω για να βρω βοήθεια; Ποιά δίκαιη πράξη να προβάλω, την οποίαν χωρίς να το θέλω έχω κάνει;

Ποιό αγαθόν έργο να φέρω ως αντιστάθμισμα στα πταίσματα; Πώς να ξεφύγω από τους πραγματικούς κατηγορούς μου; Ποιόν να κοιτάξω; Ποιόν να παραβλέψω; Τί να σιωπήσω; Τί να πω; Για ποιά να παρακαλέσω; Ποιά δε να διαγράψω; Ποιά να κρύψω; Ποιά να θρηνήσω; Να κοιτάξω τον ουρανό που έβρισα με τις αδικίες; Να δω τον Θεό, που τον γέμισα με βλασφημίες; Ένα μόνο φάρμακο βρίσκω για τις συμφορές μου, να καταφύγω στο έλεος του Θεού για να ξεφύγω τον κίνδυνο. «Ο Θεός ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ». Καυχώμαι για αμαρτίες, όχι για αρετές. Μη δεχθείς, κριτή, τη γνώμη του Φαρισαίου για μένα, μη με σιχαθείς μαζί με τον

υπερήφανο. Σε γνωρίζω ως δίκαιο δημιουργό, δεν τον ξέρω αυτόν ως κριτή. Ζητώ φιλανθρωπία που είναι η μόνη σωτηρία των αμαρτωλών. Εγώ δείχνω τα τραύματά μου, εσύ πρόσφερε τη θεραπεία.

Τί κάνει λοιπόν αυτός που βλέπει τις ικεσίες όλων; Τί λέει ο κριτής, που έγινε ακροατής και των δύο; Ας δούμε ποιά απόφαση παίρνει, δικάζοντας αμαρτωλό που ταπεινώθηκε και δίκαιο που περηφανεύτηκε. «Κατέβηκε, λέει, ο Τελώνης σωσμένος παρά ο Φαρισαίος». Αντιστράφηκαν οι όροι· θεωρήθηκε ο Τελώνης από τον δίκαιο κριτή δικαιότερος του δίκαιου Φαρισαίου. Άλλαξε η φύση των πραγμάτων. Εκείνος που ανυψώθηκε, κατέπεσε με την υπερηφάνεια· αυτός που ταπεινώθηκε, ανυψώθηκε με την απόφαση. Πόση χαρά ένωσε ο Τελώνης, ο έμπορος της φιλανθρωπίας! Ω τελώνη, που τόσο καλά εκτελώνισες και κέρδισες το αγαθό λιμάνι! Ω αμαρτωλέ, που άνοιξες την πόρτα του θάρρους στους αμαρτωλούς! Δίδαξες ότι το τελωνικό φρόνημα είναι ισχυρότερο της δικαιοσύνης· δεν έπαυσες με αυτό να κερδίζεις, ώσπου κέρδισες τον ίδιο τον Χριστό.

Δυσάρεστο πάθος η υπερηφάνεια, δυσάρεστο και εχθρικό στον Δημιουργό. «Δεν είμαι, λέει, όπως αυτός ο Τελώνης». Λες αλήθεια, Φαρισαίε, διότι αυτός κέρδισε, επειδή βρήκε βοηθό της νίκης την ταπεινοφροσύνη. «Νηστεύω, δύο φορές την εβδομάδα». Μάταια κοπιάσες στη νηστεία, εξαιτίας της υπερηφάνειας. Το πάθος της ψυχής υπέκλεψε τον κόπο σου. «Δεν είμαι, όπως οι υπόλοιποι». Έτσι μιλούσε στον Θεό ο προπάτοράς σου Αβραάμ, ή καλύτερα ο πατέρας του Τελώνη; (διότι η συμπεριφορά του τον κατατάσσει στο γένος του). Δεν έλεγε, σκύβοντας στη γη, «εγώ είμαι χώμα και στάχτη»; Βλέπεις ότι η επίγνωση της ανθρώπινης φύσεως είναι εφόδιο παρρησίας; Και μάλλον το φρόνημα σκύβοντας και όχι το σώμα μιλούσε στον Θεό. Επίσης άκουες όταν έψαλλε η λύρα του Δαβίδ· «Καρδίαν συντετριμμένην και τεταπεινωμένην, ο Θεός ουκ εξουδενώσει». Κατά τον ίδιο τρόπο ο διδάσκαλός σου Μωϋσής μιλούσε προς τον Θεό· «Ποιός είμαι εγώ, που θα πάω στον Φαραώ;». Ας αποφύγουμε, αγαπητοί, το πάθος που παρουσιάζεται στον δίκαιο. Ο Φαρισαίος απομακρύνθηκε από τη δικαιοσύνη. Ας αποφύγουμε την υπερηφάνεια, από την οποία και ο διάβολος εξέπεσε. «Είδα τον σατανά να πέφτει ως αστραπή». Την πνευματική κατάσταση, που ήταν σαν αστραπή, έσβησε αυτό το πάθος. Η υπερηφάνεια προκάλεσε την κακίστη βρώση του καρπού στον Παράδεισο. Γι' αυτό ο μακάριος Παύλος, για να μη υπερηφανευτεί και πέσει στην παγίδα του διαβόλου, λέει, «μου δόθηκε ασθένεια στη σάρκα, άγγελος σατάν» και τα λοιπά. Ας ακούσουμε τη φωνήν του Κυρίου· «Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι, ότι αυτών εστίν η βασιλεία των Ουρανών». Σ' αυτόν ανήκει η δόξα, και η δύναμη στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

(Αγίου Βασιλείου Επισκόπου Σελευκείας)

(Λόγος ΛΕ΄, Εις τον Τελώνην και Φαρισαίον, MPG 85, 373-384, -απόσπασμα.)

Απόδοση: Α. Χριστοδούλου, Θεολόγου.

<http://bitly.com/24IU4CG>